

ЗАКОН

О СПОЉНОТРГОВИНСКОМ ПОСЛОВАЊУ

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређује се спољнотрговинско пословање у складу са правилима Светске трговинске организације (СТО) и прописима Европске уније (ЕУ), као и надлежност Агенције за страна улагања и промоцију извоза.

Спољнотрговинско пословање је спољнотрговински промет робе и услуга и обављање привредних делатности страног лица у Републици Србији и домаћег лица у другој држави или царинској територији.

Спољнотрговински промет поједином врстом робе и услуге може се посебно уредити у складу са правилима СТО и прописима ЕУ.

Спољна трговина наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене уређује се посебним законом.

Значење појединих појмова

Члан 2.

Спољнотрговински промет је промет између домаћих и страних лица који се обавља на основу уговора закључених у складу са домаћим прописима и међународним уговорима.

Обављање привредних делатности обухвата директно улагање и инвестиционе радове страног лица у Републици Србији, односно домаћег лица у другој држави или царинској територији.

У смислу става 2. овог члана:

1) *директно улагање* је оснивање привредног друштва, огранка, представништва, куповина удела или акција у капиталу привредног друштва, докапитализација привредног друштва и сваки други облик улагања страног лица у Републици Србији, односно домаћег лица у другој држави или царинској територији.

2) *инвестициони радови* су пројектовање, грађевински и занатски радови, инжењерски радови и сви остали радови и услуге на објектима које врши, односно пружа страно лице у Републици Србији, односно домаће лице у другој држави или царинској територији.

Лица у спољнотрговинском пословању

Члан 3.

Домаће лице, у смислу овог закона, је правно лице и предузетник са седиштем и физичко лице са пребивалиштем у Републици Србији.

Страно лице, у смислу овог закона, је:

1) правно лице и предузетник са седиштем у другој држави или царинској територији,

2) физичко лице са пребивалиштем у другој држави или царинској територији и

3) домаће физичко лице са пребивалиштем, односно боравиштем у другој држави или царинској територији дужим од годину дана.

Огранак и представништво

Члан 4.

Огранак је издвојен, правно зависан организациони део оснивача, који трајно обавља послове из делатности за које је оснивач регистрован. Огранак не може имати ширу пословну способност од оснивача.

Представништво је издвојен, правно зависан организациони део оснивача, који обавља претходне и припремне радње у вези са закључењем уговора и који не може да закључује уговоре, осим за сопствене потребе.

Огранак и представништво страног лица у Републици Србији региструју се у Регистар привредних субјеката, у складу са прописима Републике Србије којима се уређује упис у тај регистар.

II. ПРИНЦИПИ СПОЉНОТРГОВИНСКОГ ПОСЛОВАЊА

Слобода спољнотрговинског пословања

Члан 5.

Спољнотрговинско пословање је слободно и може се ограничити само у складу са одредбама овог закона.

Правна лица и предузетници у обављању спољнотрговинског пословања имају иста права као и у домаћем промету.

Физичка лица, као и државни органи, верске, спортске, хуманитарне и остале организације имају иста права у спољнотрговинском промету као и у домаћем промету и у том промету учествују искључиво за сопствене потребе.

Третман најповлашћеније нације

Члан 6.

Третман најповлашћеније нације је примена најповољнијих услова у спољнотрговинском промету са земљом којој је овај третман додељен међународним споразумом или одлуком Владе.

Најповољнији услови из става 1. овог члана не укључују услове који су одобрени споразумом о слободној трговини, споразумом о царинској унији, аранжманом о пограничној трговини и услове одобрене или засноване на прелазним споразумима о успостављању зоне слободне трговине или царинске уније.

Национални третман

Члан 7.

Страна роба увезена на територију Републике Србије неће имати мање повољан третман од третмана који има слична домаћа роба.

Права интелектуалне својине страних лица неће имати мање повољан третман од третмана који је дат правима интелектуалне својине домаћих лица.

Забрана квантитативних ограничења

Члан 8.

У спољнотрговинском промету робом не могу се уводити нова нити задржавати постојећа квантитативна ограничења, осим оних која су прописана овим законом.

Јавност

Члан 9.

Мере које утичу на спољнотрговинско пословање које се доносе у складу са овим законом објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Министарство надлежно за послове економских односа са иностранством (у даљем тексту: министарство), на захтев заинтересованог лица, даје информације о примени овог закона и мерама које се на основу њега доносе.

Поверљивост информација

Члан 10.

Информације прибављене у складу са овим законом сматрају се поверљивим и не могу се објавити, нити доставити трећим лицима без писмене сагласности лица на које се односе, осим када је надлежни орган обавезан да то учини у складу са законом.

Изузеци од принципа спољнотрговинског пословања

Члан 11.

Одредбе овог закона неће се тумачити тако да спречавају увођење или примену мера које утичу на спољнотрговинско пословање, уколико се ове мере не примењују тако да чине произвољну или неоправдану дискриминацију међу државама односно царинским територијама где су на снази исти услови, или као прикривено ограничавање међународне трговине и ако се ове мере уводе или примењују у циљу:

- 1) заштите јавног морала;
- 2) заштите живота и здравља људи, животиња или биљака;
- 3) примене специфичних правила трговине златом и сребром,
- 4) заштите права интелектуалне својине,
- 5) заштите уметничког, историјског или археолошког блага,
- 6) заштите необновљивих природних богатстава,
- 7) поштовања обавеза из међународних споразума,
- 8) заштите животне средине, природних реткости и угрожених биљних и животињских врста, или
- 9) заштите безбедности.

III. МЕРЕ КОЈЕ УТИЧУ НА СПОЉНОТРГОВИНСКО ПОСЛОВАЊЕ

Мере

Члан 12.

Мере које утичу на спољнотрговинско пословање (у даљем тексту: мере) прописују се, спроводе и тумаче у складу са принципима овог закона и правилима СТО, прописима ЕУ и обавезама из међународних споразума.

Мере из става 1. овог члана дозвољене су само у случају када:

- 1) је то неопходно за постизање циљева предвиђених овим законом,
- 2) је то изричито прописано законом, и
- 3) су степен, обим и трајање мере сразмерни њеној сврси, односно када су ограничени на минимум неопходан за постизање циљева мере.

Примена мера

Члан 13.

Мера која се уводи у складу са овим законом не сме да има за циљ или последицу нарушавање слободе трговине и конкурентности учесника у одређеном спољнотрговинском послу.

Мера се укида, или се њен степен или обим умањује када престану да постоје разлози за њену примену, или када се промене околности због којих је мера уведена.

Надлежност за увођење мера

Члан 14.

Мере прописује Влада, на предлог министарства или другог надлежног органа.

Надлежно министарство прописује упутство за примену мере, у складу са законом.

Ако се мером из става 1. овог члана прописује прибављање исправе која је услов за увоз, извоз или транзит робе, списак такве робе објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Управни поступак и управни спор

Члан 15.

На поступак доношења појединачних управних аката, у смислу овог закона, примењују се одредбе закона којима се уређује општи управни поступак, осим ако овим законом није другачије предвиђено.

Против акта из става 1. овог члана може да се покрене управни спор.

Административне накнаде за рад органа

Члан 16.

Износ накнада за административне услуге које органи, односно лица којима су законом поверена јавна овлашћења, пружају лицима у спољнотрговинском пословању не може:

- 1) бити већи од стварних трошкова пружених услуга,
- 2) представљати индиректну заштиту домаће производње, и
- 3) представљати индиректно оптерећење увоза и извоза.

IV. СПОЉНОТРГОВИНСКИ ПРОМЕТ РОБОМ

1) Извоз, увоз и транзит

Члан 17.

Извоз робе је изношење, слање, односно испорука робе са територије Републике Србије на територију друге државе или царинске територије, у складу са царинским прописима Републике Србије.

Увоз робе је уношење, допремање, односно испорука робе са територије друге државе или царинске територије на територију Републике Србије, у складу са царинским прописима Републике Србије.

Транзит робе је кретање робе између два места у Републици Србији, у складу са царинским прописима Републике Србије.

2) Квантитативна ограничења

Члан 18.

Квантитативно ограничење је највећи укупан обим поједине робе одређен по вредности или по количини који може да се извезе или увезе у прописаном року.

Квантитативно ограничење расподељује се на квоте, осим ако није другачије прописано.

Услови за увођење квантитативног ограничења

Члан 19.

Квантитативно ограничење увоза може да се уведи само ради:

- 1) заштите од прекомерног увоза у складу са чланом 34. овог закона,
- 2) заштите платног биланса у складу са чл. 35. и 36. овог закона, или
- 3) примене норми или прописа о класификацији, рангирању или пласирању робе у међународној трговини.

Квантитативно ограничење извоза може да се уведи само:

- 1) у случају критичне несташнице основних производа или ради ублажавања последица овакве несташнице у Републици Србији, или
- 2) ради заштите необновљивих природних богатстава, када се ограничење извоза примењује истовремено са ограничењима домаће производње или потрошње.

Влада, на предлог министарства, уводи квантитативна ограничења из ст. 1. и 2. овог члана.

Расподела квота

Члан 20.

Министарство расподељује квоте на захтев подносиоца, у складу са условима који укључују нарочито:

- 1) економски оправдану количину робе обухваћену квотом,
- 2) степен искоришћености раније додељених квота и
- 3) могућност доделе квоте лицима којима раније нису додељиване квоте.

Квоте се додељују према редоследу пријема захтева за доделу квота.

Додељена квота је непреносива.

Квота се може искористити у року који не може бити дужи од шест месеци од дана њене доделе.

Број испорука током рока у коме се квота може искористити није ограничен.

Ако лице не користи квоту у складу са прописаним условима министарство може да стави ван снаге акт о додели квоте.

Влада може да пропише ближе услове за расподелу квота.

3) Дозволе

Члан 21.

Дозвола је исправа која се, на захтев подносиоца, издаје за увоз, извоз или транзит поједине робе.

Издавање дозволе може бити аутоматско и неаутоматско.

Аутоматско издавање дозволе је издавање дозволе у свим случајевима када је уз захтев за њено издавање поднета прописана документација.

Неаутоматско издавање дозволе је издавање дозволе које није обухваћено одредбом става 3. овог члана.

Надлежност за издавање дозволе

Члан 22.

Министарство, односно други надлежни орган, у складу са прописима, одлучује о захтеву за издавање дозволе.

Ако је у поступку одлучивања о захтеву за издавање дозволе потребно, орган из става 1. овог члана прибавља мишљење других органа, организација, институција и удружења, који су дужни да доставе мишљење у року који одреди орган из става 1. овог члана.

Поступак издавања, коришћења и укидања дозвола

Члан 23.

Захтев за издавање дозволе подноси се органу из члана 22. став 1. овог закона.

Уз захтев из става 1. овог члана подносе се:

1) извод из регистра, односно извод о регистрованом податку ако подносилац подлеже обавези регистрације и

2) докази о испуњењу прописаних услова за добијање дозволе.

Захтев за издавање дозволе не може да буде одбијен због мањих недостатака у документацији који не утичу на основне податке садржане у захтеву.

Влада, на предлог органа из члана 22. став 1. овог закона, може да пропише ближе услове за издавање, коришћење и укидање дозвола, у складу са правилима СТО и прописима ЕУ.

4) Посебни услови

Посебна надлежност

Члан 24.

Ако је уговором, домаћим или страним прописом или потврђеним међународним уговором предвиђено да робу у извозу, увозу и транзиту прате одређене исправе, а надлежност за издавање или оверу тих исправа није прописана, те исправе издаје или оверава орган, односно друго лице које на предлог министарства овласти Влада.

Влада, на предлог министарства, прописује начин издавања и овере исправа из става 1. овог члана.

Санитарни, ветеринарски и фитосанитарни захтеви

Члан 25.

Роба која се извози, увози, транзитира или се налази у неком царинском поступку подлеже испуњењу санитарних, ветеринарских и фитосанитарних услова, у складу са прописима.

Услови из става 1. овог члана не могу да имају за последицу додатно ограничење извоза, увоза или транзита.

Технички прописи и стандарди

Члан 26.

Технички и други захтеви и/или други елементи могу се применити на увоз робе у циљу заштите живота, здравља и безбедности људи, биљака и животиња и животне средине, односно заштите другог јавног интереса.

Технички пропис, у смислу закона којим се уређују технички захтеви и оцењивање усаглашености производа са тим захтевима, примењује се на све производе, без обзира на порекло производа, а његова примена не може имати за последицу додатно ограничење увоза.

Усаглашеност са стандардима није услов за увоз робе.

V. СПОЉНОТРГОВИНСКИ ПРОМЕТ УСЛУГА

Услови

Члан 27.

Спољнотрговински промет услуга обавља се у складу са законом, међународним споразумима и преузетим обавезама Републике Србије.

Пружање услуга домаћег лица у другој држави или царинској територији, слободно је.

Страна лица на територији Републике Србије пружају услуге у складу са прописима који уређују пружање појединих врста услуга.

Дан пружања услуга

Члан 28.

Дан пружања услуге у спољнотрговинском промету одређује се уговором.

Министарство прописује дан пружања услуге ако тај дан није одређен или одредив на основу уговора.

VI. МЕРЕ ЗАШТИТЕ

Врсте мера

Члан 29.

Влада може да пропише следеће мере заштите:

- 1) антидампиншке мере;
- 2) компензаторне мере;
- 3) мере за заштиту од прекомерног увоза;
- 4) мере за заштиту равнотеже платног биланса.

1) Антидампиншке мере

Члан 30.

У смислу овог закона:

1) „антидампиншка мера“ је посебна дажбина на увоз производа која се уводи ради отклањања негативних утицаја дампинга;

2) „дампинг“ је увоз производа у Републику Србију по цени која је нижа од нормалне вредности сличних производа у држави или царинској територији извоза;

3) „нормална вредност“ је цена сличног производа на тржишту државе или царинске територије извоза, утврђена у нормалним условима трговине у тој држави или царинској територији извоза, или у случају недовољне продаје на домаћем тржишту, цена коштања увећана за продајне, опште и административне трошкове.

Примена антидампиншких дажбина

Члан 31.

Влада уводи антидампиншке дажбине на предлог министарства и по окончању поступка испитивања које спроводи министарство уколико се утврди да постоји:

- 1) дампинг,
- 2) штета за домаћу индустрију и
- 3) постојање узрочне везе између дампинга и штете.

У смислу става 1. овог члана:

1) „домаћа индустрија“ је укупна производња свих домаћих произвођача сличних производа или оних чија укупна производња сличних производа чини претежни део укупне домаће производње тих производа;

2) „штета“ је материјална штета нанета домаћој индустрији, опасност од настајања материјалне штете или знатно успоравање оснивања такве индустрије.

Влада прописује ближе услове за примену антидампиншких мера.

2) Компензаторне мере

Члан 32.

У смислу овог закона:

1) „компензаторна мера“ је посебна дажбина на увоз производа која се уводи ради отклањања негативних утицаја субвенционисања, које се врши у држави или царинској територији порекла, односно извоза производа;

2) „субвенција“ је директни или индиректни финансијски допринос или било која подршка ценама или доходу коју врши влада у држави или царинској територији порекла, односно извоза производа, у корист произвођача, производње, извоза или транспорта тих производа у Републику Србију, чиме примаоци субвенције остварују корист.

Примена компензаторне дажбине

Члан 33.

Влада уводи компензаторну дажбину на предлог министарства и по окончању поступка испитивања које спроводи министарство, уколико се утврди да постоји:

- 1) субвенција,
 - 2) штета за домаћу индустрију у смислу члана 31. става 2. овог закона
- и
- 3) постојање узрочне везе између субвенције и штете.

Влада прописује ближе услове за примену компензаторних мера.

3) Мере за заштиту од прекомерног увоза

Члан 34.

Мера за заштиту од прекомерног увоза уводи се ради отклањања наглог и изненадног повећања увоза одређених производа.

Мера за заштиту од прекомерног увоза се може применити на неки производ само уколико се утврди да се такав производ увози у тако повећаним количинама, у апсолутним или релативним вредностима у односу на домаћу производњу и под условима да проузрокује или прети да изазове озбиљну штету домаћој индустрији, која производи сличне или директно конкурентне производе.

У смислу става 2. овог члана:

1) „озбиљна штета” је значајно опште погоршање положаја домаће индустрије.

2) „опасност од настајања озбиљне штете” је недвосмислена претња да ће настати озбиљна штета. Утврђивање постојања опасности од настајања озбиљне штете биће засновано на чињеницама, а не на изјавама, нагађању или евентуалној могућности.

3) „домаћа индустрија” је укупна производња свих домаћих произвођача сличних или директно конкурентних производа, или оних произвођача чија укупна заједничка производња таквих производа, чини претежни део укупне домаће производње тих производа.

Влада прописује ближе услове за примену мера за заштиту од прекомерног увоза.

4) Мере за заштиту равнотеже платног биланса

Члан 35.

Влада, на предлог министарства, може да ограничи количину и вредност увоза ради заштите спољне финансијске позиције и платног биланса Републике Србије на основу података и мишљења добијених од Народне банке Србије.

Мера из става 1. овог члана може да се уведе ако је неопходно да се:

1) заустави знатно опадање девизних резерви или спречи непосредна опасност од знатнијег опадања девизних резерви, или

2) увећају веома ниске девизне резерве.

Мере за заштиту равнотеже платног биланса не могу да се уведу ни да се примене ради заштите домаћих произвођача.

Примена мера за заштиту равнотеже платног биланса

Члан 36.

Мере за заштиту равнотеже платног биланса примењују се само у мери која је оправдана под условима наведеним у члану 35. став 2. овог закона и постепено ће се ублажавати са побољшавањем платног биланса.

VII. ОСТАЛИ РЕЖИМИ И МЕРЕ

Наплата, односно плаћање у роби, односно услугама

Члан 37.

Домаће лице може робу коју извози, односно увози, као и услуге у спољнотрговинском промету да наплати, односно плати у роби, односно услугама, а нарочито ако се ради о набавци опреме, репроматеријала и сировина намењених производњи робе и пружању услуга и ако се ради о услугама које се пружају у поступку активног или пасивног оплемењивања, у складу са царинским прописима, а наплата или плаћање се врши у роби која је предмет оплемењивања, односно у оплемењеној роби.

Влада прописује ближе услове за плаћање и наплату у роби, односно услугама.

Извоз и увоз без наплате, односно плаћања

Члан 38.

Извоз, односно увоз робе и услуга може да се врши без наплате, односно плаћања ради испуњења обавеза из уговора и у другим случајевима које пропише Влада.

Изузеци у вези са робом купљеном у другој држави или царинској територији

Члан 39.

Домаће лице робу купљену у другој држави или царинској територији не мора да:

- 1) увезе ако се та роба, на основу уговора, непосредно испоручује у другу државу или царинску територију, или
- 2) стави у слободан промет, ако се та роба након спроведеног одговарајућег царинског поступка отпрема са територије Републике Србије.

Праћење појединих спољнотрговинских послова

Члан 40.

Влада, у циљу унапређивања спољнотрговинског пословања и ефикасније примене овог закона и других прописа који утичу на спољнотрговинско пословање, може да пропише обавезу евиденције или извештавања о појединим спољнотрговинским пословима и садржај тих евиденција и извештаја.

Примена одредбе става 1. овог члана не може да има за циљ или за последицу додатно ограничење слободе спољне трговине.

Улагања у другој држави или царинској територији

Члан 41.

Домаће лице дужно је да обавести министарство о извршеном директном улагању у другој држави или царинској територији, у року од 30 дана од дана директног улагања.

Обавештење из става 1. овог члана мора да садржи податке о домаћем лицу, страном лицу, односно огранку или представништву у другој држави или царинској територији, висини директног улагања, одговорном лицу за пословање страног лица, огранка или представништва и друге податке који се тичу директног улагања. Уз обавештење из става 1. овог члана прилаже се превод акта о директном улагању.

Домаће лице дужно је да обавести министарство о свим статусним променама које се односе на директна улагања, у року од 30 дана од дана настанка промене.

VIII. ПРОМОЦИЈА ИЗВОЗА И СТРАНИХ УЛАГАЊА

Агенција

Члан 42.

У циљу промоције извоза и страних улагања у Републици Србији Влада ће основати Агенцију за страна улагања и промоцију извоза (у даљем тексту: Агенција).

На оснивање и рад Агенције из става 1. овог члана примењује се закон којим се уређују јавне агенције.

Делокруг рада Агенције

Члан 43.

Агенција обавља стручне послове промоције страног улагања и послове промоције извоза.

Промоција страног улагања

Члан 44.

Агенција обавља стручне послове који се односе на промоцију директних страних улагања у Републику Србију који обухватају: припрему, развој и представљање информација о пословним могућностима и предностима улагања у привреду Републике Србије; обавештавање страних улагача о програмима за улагања и извоз и могућностима за конкретна страна улагања у одређеним областима; пружање стручне помоћи страним улагачима у процесу доношења одлуке о избору области и локалитета за улагање; пружање помоћи страним улагачима приликом прибављања лиценци и дозвола за обављање одређених делатности или улагања пред надлежним органима и овлашћеним организацијама, ако су такве дозволе потребне; организовање непосредних контаката домаћих лица и заинтересованих страних улагача; сарадњу са одговарајућим институцијама и организацијама у другој држави или царинској територији ради повећања директних страних улагања; извршење и координацију мера и активности финансијских подстицаја у циљу повећања страних улагања; стварање и ажурирање базе података о могућностима Републике Србије у области страних улагања, као и друге послове одређене законом.

Промоција извоза

Члан 45.

Агенција обавља стручне послове који се односе на промоцију извоза који обухватају: указивање на компаративне предности Републике Србије у основним циљним секторима; пружање стручне помоћи привредним субјектима у развоју њихових извозних могућности; обавештавање извозника из Републике Србије о потребама потенцијалних страних корисника; обавештавање страних корисника о могућностима домаћих извозника; координирање мера и активности финансијске помоћи за подстицање извоза; предлагање мера и активности за унапређење имиџа и брендирања Републике Србије; сарадњу са одговарајућим институцијама и организацијама у другој држави или царинској територији ради повећања и развоја извоза; стварање и ажурирање базе података о могућностима Републике Србије у области извоза, као и друге послове одређене законом.

Надзор

Члан 46.

Надзор над радом Агенције врши министарство.

IX. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 47.

Новчаном казном од 25.000 до 250.000 динара казниће се за прекршај правно лице које додељену квоту не користи у складу са условима из члана 20. став 6. овог закона.

Новчаном казном од 2.500 до 25.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу.

Члан 48.

Новчаном казном од 25.000 до 250.000 динара казниће се за прекршај правно лице које крши прописане услове за коришћење дозволе донетих у складу са чланом 22. овог закона.

Новчаном казном од 2.500 до 25.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу.

Члан 49.

Новчаном казном од 25.000 до 250.000 динара казниће се за прекршај правно лице које робу извози, односно увози, а услуге у спољнотрговинском послу плаћа, односно наплаћује у роби или услугама, а које не поступа у складу са условима прописаним актом донетим на основу члана 37. став 2. овог закона.

Новчаном казном од 2.500 до 25.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу.

Члан 50.

Новчаном казном од 25.000 до 250.000 динара казниће се за прекршај правно лице које не испуни обавезу евидентирања о поједином послу спољне трговине прописану у складу са чланом 40. став 1. и чланом 41. ст. 1. и 3. овог закона.

Новчаном казном од 2.500 до 25.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу.

Члан 51.

За одлучивање у првом степену за прекршаје из чл. 47. до 50. надлежно је Министарство финансија – Девизни инспекторат.

X. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Прописи који престају да важе

Члан 52.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о спољнотрговинском пословању („Службени гласник РС”, број 101/05).

Даном уписа Агенције из члана 42. овог закона у судски регистар, престаје да важи одредба члана 30. тачка 8) и члана 38. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 65/08).

До доношења прописа за извршавање овог закона, примењиваће се прописи донети на основу Закона о спољнотрговинском пословању („Службени гласник РС”, број 101/05).

Ступање на снагу

Члан 53.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.